

SP *your Science*

Emissionsmäthandbok 2015

- Energiforsk rapport 2015:142

EMISSIONSMÄTHANDBOK 2015
RAPPORT 2015:142

BRÄNSLEBRÄNSLA OCH KLIMATPRODUKTION

Energiforsk

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

The slide features the SP logo and the title 'Emissionsmäthandbok 2015'. Below the title is a list item 'Energiforsk rapport 2015:142'. On the right is a thumbnail of the report cover, which includes images of a forest, a storm, and a lightning bolt, along with the title 'EMISSIONSMÄTHANDBOK 2015' and 'RAPPORT 2015:142'. The Energiforsk logo is at the bottom right of the slide.

CV Magnus Andreas Holmgren

- SP 2009-
  - Teknisk bedömare av luftlaboratorier
  - SIS TK 423 Luftkvalitet: Ordförande och områdesansvarig för AG 5 Utsläpp
  - Projektledare (skriver handböcker...)

- SwedPower / Vattenfall Power Consultant 2004-2009
- Carl Bro Energikonsult 2003-2004
  - Kvalitetsansvarig för ackrediterade luftlaboratorier
  - Projektledare för QAL2/AST, prestandaprov, konsultstöd vid införande av QAL3

Värmeforsks Mäthandbok

- Utgåva 1 (augusti 1996)
- Utgåva 2 (maj 2000)
- Utgåva 3 (september 2005)
- **Emissionsmäthandbok 2015**
  - Energifc

ELFORSK

värmeforsk
VÄRMETEKNISK FORSKNING OCH UTVICKLING

SGC Svenskt
Gastekniskt
Center AB

FJÄRRSYN

Innehållsförteckning

▪ Kapitel 1	Allmänt om mätboken	Syfte
▪ Kapitel 2	Planering och förberedelser	Före mätning
▪ Kapitel 3	Praktiska råd för genomförande	Vid mätning
▪ Kapitel 4	EU-direktiv	Lagrum
▪ Kapitel 5	Metodbeskrivningar	75 % av boken
▪ Kapitel 6	Kvalitetssäkring av automatiska mätsystem	QAL2
▪ Kapitel 7	Mätosäkerhet	Teori + exempel
▪ Kapitel 8	Validering av alternativa mätmetoder	Alternativ till SRM

Kapitel 1 Allmänt om mätboken (historisk utveckling)

- Kvalitetssäkring av mätningar i Värmeforsk-projekt
  - Allmän uppslagsbok
  - Metodreferenser för ackrediterade laboratorier
- EU-direktiv och EN-standards förändrar spelreglerna:
  - ~~Metodreferenser för ackrediterade laboratorier~~
  - Mycket har hänt sedan 2005...
- Idag:
  - "Tillräckliga" metodbeskrivningar, referenser till standarder
  - Komplement och vägledning till standarder, praktiska erfarenheter, exempel
  - Helhetsgrepp, samla information, mer lättillgänglig än standarder

Kapitel 1 Allmänt om mätandboken

Tillfälliga mätkampanjer

- Miljökontroller
- Besiktningsmätningar
- Utredningar
- Försök
- Forskningsprojekt

Fast installerad mätutrustning

- Berörs översiktligt

Kapitel 5 Metodbeskrivningar

4 grupper av metoder:

▪ **Haltbestämningar**

1. Instrumentell provtagning och analys
2. Våtkemisk provtagning
3. Gravimetriska metoder, isokinetisk provtagning

▪ **Fysikaliska parametrar**

4. Flöde, temperatur, bränsleprov, askprov

Instrument

- 5.1 Instrumentell provtagning och analys 18 sidor, generellt, provtagning, beräkningar
- 5.2 Koldioxid (CO₂) och koloxid (CO) 7 sidor, specifika krav, alternativa metoder
- 5.3 Syrgas (O₂)
- 5.4 Kväveoxider (NO/NO₂/NO_x)
- 5.5 Dikväveoxid (N₂O)
- 5.6 Svaveldioxid (SO₂), instrumentell metod
- 5.7 Vätesulfid (H₂S)
- 5.8 Totalkolväte (TOC) och metan (CH₄)
- 5.9 Totalkvicksilver (Hg), instrumentell metod

Våtkemi

- 5.10 Våtkemisk provtagning 14 sidor, generellt, samtidig provtagning, jämförelser, beräkningar
- 5.11 Väteklorid (HCl) 8 sidor, specifika krav, genomförande, alternativa metoder
- 5.12 Vätefluorid (HF)
- 5.13 Svaveldioxid (SO₂), våtkemisk metod
- 5.14 Svaveltrioxid (SO₃)
- 5.15 Ammoniak (NH₃)
- 5.16 Vätecyanid (HCN)
- 5.17 Totalkvicksilver (Hg), våtkemisk metod
- 5.18 Metaller (As, Cd, Cr, Co, Cu, Mn, Ni, Pb, Sb, Tl och V)
- 5.19 PAH (polycykliska aromatiska kolväten)
- 5.20 Dioxiner och furaner + PCB
- 5.21 Andelen koldioxid (CO₂) av biogent resp. fossilt ursprung

Tabell 5.10.2 Kemikalier vid våtkemisk provtagning.

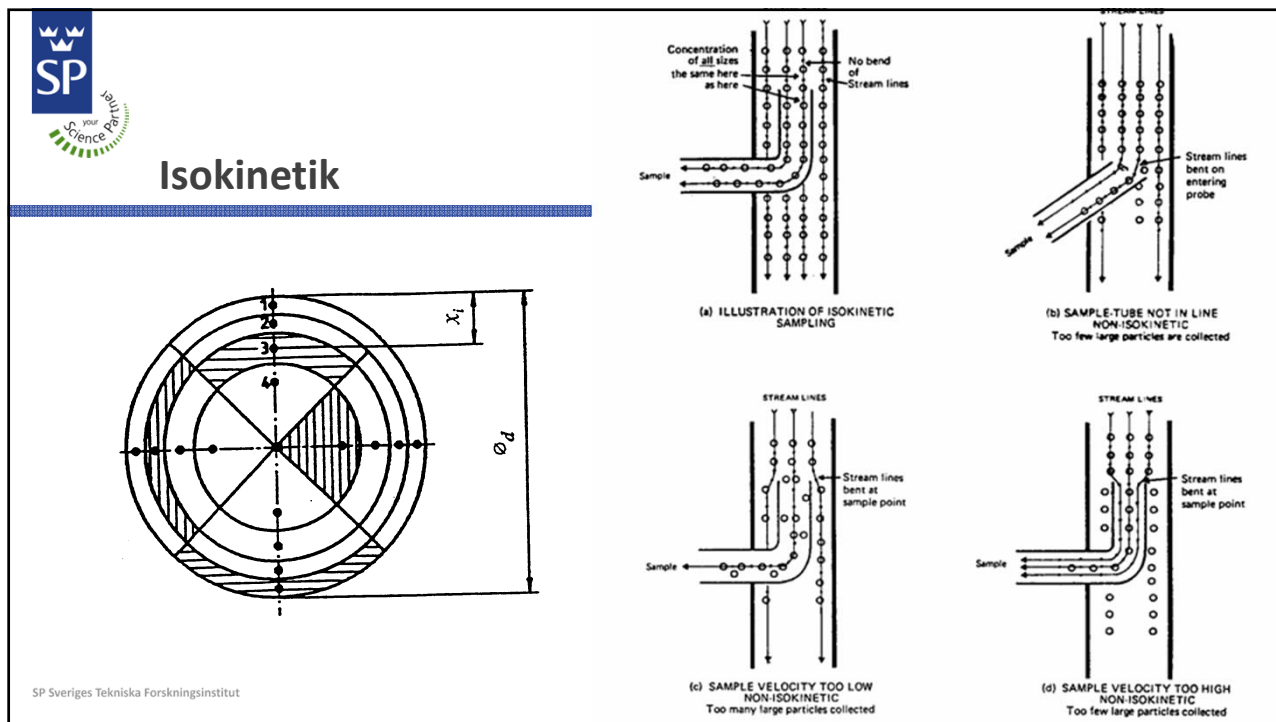
	Absorptionslösning	Sköljlösning för slangar	Sköljlösning för sond	Sköljlösning för absorptionsflaskor
HCl	Avjoniserat vatten	Avjoniserat vatten	-	Avjoniserat vatten
HF (+HCl/HBr)	0,1 M NaOH	Avjoniserat vatten	-	Avjoniserat vatten
SO ₂ (+HCl)	0,3 % H ₂ O ₂	0,3 % H ₂ O ₂	-	0,3 % H ₂ O ₂
SO ₂ (hög konc)	3 % H ₂ O ₂	3 % H ₂ O ₂	-	3 % H ₂ O ₂
NH ₃	0,005 M H ₂ SO ₄	0,005 M H ₂ SO ₄	-	0,005 M H ₂ SO ₄
HCN	0,5 M NaOH	0,5 M NaOH	-	0,5 M NaOH
Hg	Alternativ I 2 % KMnO ₄ 10 % H ₂ SO ₄	Alternativ I 3 % H ₂ O ₂ (el. 10 % HONH ₃ Cl)	5 % HNO ₃	Alternativ I 3 % H ₂ O ₂ (el. 10 % HONH ₃ Cl)
	Alternativ II 4 % K ₂ Cr ₂ O ₇ 20 % HNO ₃	Alternativ II 5 % HNO ₃		Alternativ II 5 % HNO ₃
Metaller	3,3 % HNO ₃ 1,5 % H ₂ O ₂	25 % HNO ₃ (5 % HNO ₃ *)	25 % HNO ₃ (5 % HNO ₃ *)	5 % HNO ₃

* Av arbetsmiljösökäl rekommenderas 5 % HNO₃ som sköljlösning, kravet i referensmetoden är 25 % HNO₃ (se kapitel 5.18)

Stoft och fukt

- 5.22 Gravimetriska metoder, isokinetisk provtagning
- 5.23 Stofthalt, manuell gravimetrisk metod
- 5.24 Stofthalt, instrumentell metod
- 5.25 PM₁₀ och PM_{2,5}
- 5.26 Fukthalt, manuell gravimetrisk metod

Tabell 5.22.1 Metodbeskrivningar gravimetriska metoder & isokinetisk provtagning.

Kapitel	Titel	Gravimetrisk	Isokinetisk
5.11 - 5.16	Våtkemiska metoder		(X)*
5.17	Totalkvicksilver (Hg), våtkemisk metod		X
5.18	Metaller		X
5.19	PAH (polycykliska aromatiska kolväten)		X
5.20	Dioxiner och furaner + PCB		X
5.23	Stofthalt, manuell gravimetrisk metod	X	X
5.25	PM10 & PM2.5	X	X
5.26	Fukthalt, manuell gravimetrisk metod	X	

* Isokinetisk provtagning krävs i vissa fall, se kapitel 5.10 samt respektive metodkapitel.

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

SP your Science

Human hair
50-70 microns in diameter

Fine beach sand
90 microns in diameter

PM2.5
Combustion particles, organic compounds, metals, etc.
<2.5 microns in diameter

PM10
Dust, pollen, mould, etc.
<10 microns in diameter

nasal cavity
nostril
throat
larynx
trachea
rib
alveoli
intercostal muscle
bronchioles
alveolar cavity
left lung of 2 lobes
diaphragm

> PM₁₀

PM_{10-2.5}

PM_{2.5}

RESPIRATORY SYSTEM

Source: US EPA

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

15

SP your Science

Fysikaliska parametrar

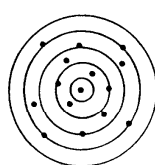
- 5.27 Rökgasflöde, mätning
- 5.28 Rökgasflöde, beräkning
- 5.29 Rök Gastemperatur
- 5.30 Eldstadstemperatur
- 5.31 Bränsleprover
- 5.32 Askprover

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut

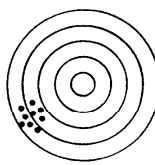

Kapitel 7 Mätosäkerhet

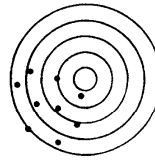
Teori

Stora tillfälliga fel

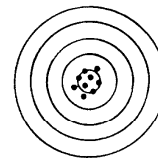

Litet tillfälligt fel

Stort tillfälligt fel

Stort systematiskt fel

Litet tillfälligt fel

Litet systematiskt fel

Exempel

- 5 st beräkningsexempel

Utbildning

- SP planerar för en utbildning i mäthandbokens innehåll till hösten

The image is a collage of various scenes. In the top left, there is a logo for 'SP your Science' featuring a crown and a circular graphic. In the top right, there is a small graphic of colored squares. The main body of the collage includes: a person looking through a microscope; a close-up of a baby's face; a woman in a field of yellow flowers; and a modern city building. A semi-transparent grey box with the text 'Tack för uppmärksamheten!' is overlaid on the collage. In the bottom right corner, there is a logo for 'RISE INSTITUTES'.

SP your Science

Tack för uppmärksamheten!

RISE INSTITUTES

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut